СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 165. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 25-го серпня 1944. No. 165. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, August 25, 1944. VOL. LII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ВИЛКІ ЗА ПРАВО ПРЕЗИДЕНТА ВЖИВАТИ ВОЄННОЇ СИЛИ БЕЗ ПОПЕРЕДНОЇ ЗГОДИ КОНГРЕСУ

НЮ ЙОРК. — Вендел Л. Вилкі, розмовляючи з визначними републиканцями про конференцію Домбартон Овкс, що виробляє плян міжнародньої організації для забезпеки мира, заявився за те, щоби побільшити права президента Злучених Держав, коли іде про те, щоби виконувати зобовязання Злучених Держав, перебрані ними у звязку з задуманою міжнародною організацією. Вилкі розуміє це в такий спосіб, що якщо такі зобовязання вимагали мілітарної інтервенції збоку Злучених Держав, то щоб в такому випадку президент міг зарядити таку інтервенцію на власну руку, себто без попередної згоди Конгресу Злучених Держав.

ВЕЛИКА РАДІСТЬ З ЗВІЛЬНЕННЯ ПАРИЖА.

НЮ ЙОРК. — Місто Ню Йорк мало нагоду приглянутись в мініятурі тому, що то буде, як будемо святкувати „завішення зброї". Нагоду до цього дало звільнення Парижа з націстівської окупації. Яких 20,000 людей зібралось в Ракефелер Плаза, щоб пошанувати ту велику подію. Відома оперова співачка, Лілі Понс, відспівала „Марселезу", а слухачі, у великій більшости французького походження, плакали і обіймались з радости.

ГОТУЮТЬСЯ ДО ВЕЛИКОГО СВЯТА.

НЮ ЙОРК. — Що конець війни в Европі недалекий, видно ще й по тому, що нюйорський мейор Ля Ґвардія вже виготовив, чи може вже виготовив, пляни, як буде Ню Йорк обходити цей славний і всіми так дуже очікуваний день.

ПІЗВАНО ДО СУДУ 47 ЗАЛІЗНИЦЬ ЗА ЗМОВУ.

ВАШИНГТОН. — Відбудеться небувалий судовий процес, що звернений проти великих залізничих компаній, що контролюють 47 залізниць на заході, таких як Америкен Асосіейшен оф Рейлродс та інші, за те, що вони мали нарушити проти-тростові закони, обняті Шерман Анти-Трост Ект. Вина малаб полягати в тому, що вони дорогою змови реґулювали ціни, як теж не переводили поліпшень в службі й матеріялі. Отсі закиди видвигнув департамент справедливости, а позов виготовив ґенеральний прокуратор, Френсис Бидл, що тепер є на побережю Пацифіку. Уряд домагається розвязання згаданої вище залізничої компанії та Вестерн Асосіейшен оф Рейлвей Екзекютівс. Позов звернений теж проти таких банкових домів як Кун енд Леб Компані, що звязані з Морґаном і Томасом Лямонтом, та які мають контролювати залізниці на заході.

УДАР У СТРУКТУРУ КРАЮ, КАЖУТЬ ЗАЛІЗНИЧІ МАҐНАТИ.

ШИКАҐО. — Вістку про те, що уряд пізвав перед суд великі залізничі компанії на заході, приняли ті, що стоять на чолі залізних компаній в такий спосіб, що кажуть, що уряд хоче „змінити цілу структуру краю", себто цілу „економічну і політичну систему, та що це „диктатура ґенерального прокуратора".

УРЯД ПЕРЕБИРАЄ МАЙНИ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт зарядив перебрати під державний заряд майни, що належать до Філядельфія енд Рединґ Кол енд Айрон Компані, де робітники страйкують ще від 29 червня. Заряд перебрав секретар внутрішних справ. Через страйк втрата на продукції вугля має виносити 500,000 тон. Уряд візвав майнерів вернути до роботи в пятницю рано. Кажеться, що крок уряду був одиноким, який міг закінчити страйк.

РАДІСТЬ В АРҐЕНТИНІ.

БУЕНОС АЙРЕС. — Арґентинці, що віддавна захоплені французькою культурою і особливо любуються у Парижі, приняли вістку про звільнення Парижа з великим одушевленням. В одну мить зібралося на площі Пляса де Франсія до 10,00 людей, до яких промовив соціялістичний сенатор, Алфредо Палясіос, що привитав звільнення Парижа словами, що „світло знов засяло над світом". Про подібну радість доносять з Уруґваї, де на урядових будинках повивішувано державні прапори з нагоди цеї події.

ВДОВОЛЕНИЙ З РОЗМОВ З ГОЛОМ.

ВАШИНҐТОН. — Джан Фостер Долес, репрезентант Дюія у міжнародних справах, відбув конференцію з секретарем стейту, Корделем Голом, що тривала дві і пів години, з тим, що ще відбудеться друга конференція. Розмова та дуже його вдоволила і він певний, що міжнародні справи не будуть втягнені в президяльну виборчу кампанію.

„Чотири Потуги" можуть вдержати мир, каже президент Рузвелт

ВАШИНГТОН. — Промовляючи до делеґатів, що ведуть в Домбартон Овкс Розмови про Міжнародню Організацію для вдержання повоенного мира, а які прибули з відвідинами до Білого Дому, президент Рузвелт підкреслив, що якщо Злучені Держави, Советський Союз і Велика Британія задержать ті нові, тісні, приязні відносини, які між ними тепер істнують, та поширять їх ще по світі, то може настати такий час, в якому і наші внуки житимуть у спокою. Президент ще сказав, що нам треба здобути мир, але такий мир, що вдержиться. А це буде можливе, коли „ми Чотири" будемо працювати разом в такому напрямі, щоби могти запобігти війні, й то запобігти силою. Кажучи в тому місці про „чотири" потуги, президент мав очевидно на думці ще й Китай. Президент заявився за те, щоби ту тісну спілку, яка повстала в часі війни, задержати і по війні. Казав, що небезпека націзму буде так довго істнувати, як довго житимуть ті молоді німецькі хлопці, що тепер у полоні й мають по 17, 18 чи 19 років, а які є ще завзятішими націстами ніж ті, німці, що мають по 40 чи 45 років.

НАПРУЖУВАТИ СИЛИ, ПОКИ ЯПОНІЯ І НІМЕЧЧИНА НЕ БУДУТЬ ПОКОНАНІ

ОЛБАНІ. — Ґубернатор Томас Е. Дюї, діставши вістку про звільнення Парижа зпід німецької окупації, сказав, що це звільнення являється „початком кінця націстівського панування над Европою". Та до цього додав, щоб разом з радістю не забувати, що наше воєнне напруження не сміє маліти, поки Японія і Німеччина не будуть зовсім розбиті. Повстання французів у Парижі, казав Дюї, було можливим, бо під Парижем були вже аліянтські війська і була вже аліянтська зброя. Ось ті війська і та зброя помашерують тепер прямо на Берлін, щоб у самому осередку знищити корінь варварства.

ЗА ЧЕТВЕРТУ КАДЕНЦІЮ ФРЕНКЛИНА Д. РУЗВЕЛТА

СИРАКЮЗ. — На 1,100 делеґатів, що прибули на стейтову конвенцію Американської Федерації Праці було тільки 12 голосів, що спротивились резолюції, яка заявляється за повний вибір Френклина Д. Рузвелта президентом держави. Опозиція остерігала підчас дискусії, що повний вибір Рузвелта буде „небезпекою" в тому розумінню, що може повстати „диктатура". Конвенція теж заняла таке становище, що Томас Е. Дюї, републиканський кандидат на президента, не є ворогом робітництва, та що „його робітничий рекорд є вдоволяючий".

Парижани самі перемогли німців і звільнили місто

ЛОНДОН. — Париж знову вільний. Визволився по своїй традиції власними силами. Коли аліянтські армії стали підходити до Парижа, все його населення зірвалося до повстання проти німців. По чотирьох днях завзятих боїв французькі патріоти перемогли німців і заставили їх здатися. Переможені попросили повстанців права вийти з міста.

Вістку про це все подав один француз ґенералови Бредлієви. Він представився командантом Французьких Сил Нутра у Парижі та заявив, що німецький командант в Парижі предложив йому завішення зброї, аби французи дозволили вивезти почерез Париж війська, що стоять у дільницях, крізь котрі мають у Париж ввійти аліянтські війська.

Вістка викликала в американській команді справжню сензацію. Команда знала, що в Парижі йдуть заворушення, але не знала, що вони такі поважні. В боях проти німців узяло участь передовсім 50,000 збройних французів, далі паризька поліція, накінець все просто населення міста. Поліція причинилася немало до перемоги, забарикадувавшися в центрі міста, так званому Сіте. Парижани тепер організують свою владу, переарештувавши всіх, що співпрацювали з німцями.

Комунікат про звільнення Парижа подав потім офіціяльно ґенерал Кеніґ, командант французьких сил нутра, що находиться в Лондоні. Ґенерал Бредлі приказав другій французькій панцирній дивізії ввійти до Парижа. Туди теж поспішає з Нормандії ґенерал де Ґоль.

ЛОНДОНСЬКІ ПОЛЯКИ ГОТОВІ ЗМІНИТИ НАВІТЬ ПРЕЗИДЕНТА

Щоби замиритися зо Советським Союзом, лондонський польський уряд розглядає тепер думку усунути дотеперішнього президента Польщі Рачкевіча та встановити на його місце нового президента. Став би ним певно соціялістичний провідник Роман Арцішевскі, що недавно був іменований наступником президента Польщі. Якби до цього прийшло, то й цілий польський міністерський кабінет був би теж перемінений.

Польський уряд на вигнанню вже виробив заяву в справі польсько-советського порозуміння й переслав цю заяву підпільним орґанізаціям у Польщі до одобрення; після одобрення заяву перешлеться до Москви.

СЛОВАЦЬКІ КУКЛИ ХИТАЮТЬСЯ?

ЛОНДОН. — Братиславське радіо подало, що словацький уряд відбув наради для розгляду важних і пекучих проблем та приняв преважні рішення.

НАРЕШТІ ВІЛЬНІ. — По чотирьох роках націстичного ярма ці французи проголосили національне свято, коли німців прогнано з міста. Одіті в найкращу святочну одіж, чоловіки, жінки й діти поспішають до церков подякувати за привернену свободу.

РУМУНІЯ ПЕРЕЙШЛА ДО АЛІЯНТІВ

БЕРН. — У середу, коло пів до 10 години вечором румунське радіо подало коротку проклямацію румунського короля Михайла до румунського народу, що мовляв уряд рішився перестати воювати проти Обєднаних Держав та зробити з ними мир на умовинах безумовної здачі. Румунія зложила зброю на руки Америки, Британії й Советського Союзу. Ворожі кроки проти них мають бути негайно припинені. Говорив далі король, що Обєднані Держави загарантували Румунії незалежність та признали несправедливість „віденського диктату", на основі котрого Румунії відобрано Семигород. Наконець король візвав румунів станути за цю політику й проголосив кожного, хтоб їй противився, зрадником.

Німці видимо були повідомлені в останнім менті про цей наглий поворот румунського уряду, що певно підготовлявся від довшого часу в тайні від них, бо як король почав читати свою проклямацію, німецькі радія стали заглушувати проклямацію. Через те сильне московське радіо зараз проголосило вістку про румунську зміну фронту так голосно, що її було чути в Румунії й в Німеччині.

Маршал Антонеску, що був справжнім диктатором Румунії, негайно втік з краю, а король Михайло зараз припоручив створення нового кабінету Константинови Санатеску, котрий видно вже мав кабінет готовий і зараз його проголосив. Належать до нього теж: відомий провідник селянської партії Юлію Маню, провідник ліберальної партії Константин Братіяну, провідник комуністичної партії Патраскану та провідник соціялістичної партії Петерсю.

Загально в Европі сподіваються поважних наслідків цеї зміни фронту збоку Румунії. Передусім ждуть, що подібний поворот зроблять інші сателіти Гітлера, в першу чергу Болгарія. Між Румунією й Мадярщиною може прийти до війни за Семигород. Положення німців на цілому Балкані сильно загрожене. Король візвав румунів негайно взятися воювати проти Німеччини плече об плече зо советськими військами.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ПОСУВАЄТЬСЯ ВГЛИБ РУМУНІЇ.

ЛОНДОН. — Червона армія зробила поважні поступи в своїй офензиві в Румунії. Четвертого дня цеї офензиви вона заняла місто Васлюй, що лежить 140 миль від нафтового центра Плоєшті, два басарабські бастіони: Бендери й Акерман, що лежать на західному березі ріки Дністра, як також 400 інших місцевостей.

У Румунії стоїть ще поважний ґарнізон німецьких військ, яких румуни самі певно викинуть не потрафлять. Червона армія правдоподібно буде далі вести кампанію проти німців на румунській території, без огляду на те, що будуть робити румуни.

Далі на північ червона армія заняла місто Дембіцу, що лежить недалеко Кракова й має великі фабрики літаків. Ще далі на північ йдуть завзяті бої коло міста Ломжи, що лежить 20 миль від східнопруської границі. Німці роблять протиатаки з варшавського передмістя Праги. Червона армія дійшла вже до морського побережжя коло Риги.

НІМЦІ ВТІКАЮТЬ ПЕРЕД АЛІЯНТАМИ В ФРАНЦІЇ.

НАЙВИЩА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Американські війська вибивають останки німецьких військ на полудне від ріки Сени й на захід від Парижу. Американські війська женуть німців перед собою та замикають їх у пастку на полудне від міст Ле Гавру й Руену.

Рівночасно південно-французька аліянтська армія добула порт Марсель та важне місто Ґренобль і старається чимскорше звільнити Тульон, середземноморський порт воєнної фльоти.

ВЕЛИКІ БОМБОВІ РЕЙДИ З ІТАЛІЇ.

РИМ. — Аліянтські літаки, базовані в Італії, вже другий день били по промисловій окрузі Відня, стрічаються зо сильною опозицією.

Аліянські бомбовики середньої величини літали понад усею Францією, бомбардуючи ворожі мілітарні обєкти. Вони стверджують, що серед ворожих військ панує справжнє замішання; німці у Франції не знають просто, куди їм тікати.

НІМЦІ ДАЛІ ХВАЛЯТЬСЯ БОМБОВИМИ АТАКАМИ НА ЛОНДОН.

ЛОНДОН. — Проти всіх аліянтських перемог на всіх просто фронтах берлінське радіо могло подати німцям тільки одну радісну вістку: про дальші важкі бомбардування літаючими бомбами. Мовляв, Лондон дістав удар від найсильніших бомб а дістане ще сильніші.

АМЕРИКАНЦІ БОМБАРДУЮТЬ ВОРОГА НА ФИЛИПІНАХ.

НАЧАЛЬНА КВАТИРА ПІВДЕННОГО ПАЦИФІКУ. — Американські бомбовики били вже десятий раз за останні два тижні по Давао й затопили коло Мінданао один японський вантажний корабель.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 10 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

В Канаді належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Німецький розгром у Франції

Коли аліянтські війська почали нарешті довго ожидану інвазію Франції, їх поступ у Франції був спершу такий повільний, що перші тижні інвазії причинилися малощо до піднесення одушевлення в аліянтських краях та до збільшення надій на близький конець війни. Можна навіть сказати, що повільність воєнних операцій викликала певний песимізм щодо цих питань, бо вона підсувала думку, що німці певно мають у Франції величезні воєнні сили, що вони мають якісь ще не відкриті оборонні лінії, які задержують аліянтські війська на довший час. Особливо порівнання цього повільного поступу західної офензиви зо скорим поступом військ червоної армії на східному фронті насувало різні догади та важкі думки про майбутнє.

За останніх кілька днів положення в Франції зґрунту змінилося. Американські війська під командою ґенерала Петена почали гнати перед собою німців з такою скорістю, з якою колись на початку війни гнали німці війська малих держав і з якою опісля одна тільки червона армія гнала німців спід Сталінґраду, Харкова, Севастополя й Києва. Рівночасно французькі партизани зо свого боку добилися в боях з німцями перемог, які зовсім не уступають добуткам партизанів на сході Европи. Завдяки цим двом силам німці втратили в Франції кількасот тисяч вояків, а бій за Францію перемінився в один кольосальний розгром німецької воєнної машини.

Про цей розгром не можна нині мати вже й найменшого сумніву. Говорить про нього не тільки аліянтська команда устами ґенерала Монтґомері, котрий відомий з того, що не пускає слів на вітер, але рахується з кожним сказаним словом. Коли Монтґомері скаже, що Аліянти добилися в Франції поважної перемоги, то ми можемо бути певні, що справді там перемога є. Заговорив тепер про аліянтську перемогу й ворог. Ще до французького розгрому німців заповів його немовби маршал Павлюс, що був командантом німецьких військ під Сталінґрадом; нині з російського полону він каже, що Німеччина війну програла, бо вона не має резерв. Цей ґенерал, що дістав маршалківську палку від Гітлєра, каже, що за розгром німецьких військ головну вину поносить Гітлєр, той самий Гітлєр, котрого ще й тепер націстичні пропаґандисти представляють як людину, яка в кожній ситуації поступає за конечними розумовавими причинами. Найзамітнішою одначе з формального боку заявою треба признати радіові коментарі німецького ґенерала Дітмара, що заявив німцям виразно, що Аліянти мають у Франції перевагу над німцями та що з важкого положення Німеччина може вирятуватися тільки , коли не лише вояки будуть далі битися по геройськи, а цивільне населення буде готове на крайні жертви, але як їм до всего ще послужить щастя.

Маючи такі заяви, ми наконець можемо собі сказати, що бачимо нарешті початок кінця війни. Та знаючи це, ми не заложимо рук, але, як казав ґенерал Монтґомері, засукаємо рук, аби цю війну докінчити в рекордовім реченци.

СКАЗАТИ, НА ЩО НЕ ДАМО ЗГОДИ

Наради, які ведуться в Домбартон Овкс у Вашинґтоні між представниками Трьох Потуг, є початком великого діла: забезпечення мира по війні. У тій акції, як бачимо, Злучені Держави ведуть перід, при чому слід зазначити, що справи, які є предметом розмов в Домбартон Овкс, були від років передумувані в департаменті стейту. З ними поїхав секретар стейту, Кордел Гол, свого часу і до Москви, де вставлено в Московську Декларацію той артикул, якого реальним вислідом є конференція в Домбартон Овкс.

Згадана конференція є властиво дискусією, обміною думок, а якщоб і прийшло по розмовах до згоди не тільки в принципах, але й щодо реального пляну, як має виглядати міжнародня орґанізація для забезпеки мира і охорони перед аґресіями, то все це мусілоб бути піддане під розгляд та евентуальне затвердження кожного з урядів Чотирьох Потуг: Злучених Держав, Великої Британії, Совєтського Союзу і Китаю.

Та саме тому, що наради в в Домбартон Овкс відбуваються у такий вільний, дискусійний і фармально не обовязуючий спосіб, добре булоб, якщоб на них піднесено в дискусії і такі речі, на які демократії не повинніб дати згоди. Або, коли іде про Злучені Держави, на що американський нарід не дасть згоди і чого, скорше чи пізніше, не попре з цілої сили.

Це дуже важне, коли іде про участь Злучених Держав у повоєнному порядкуванню світом разом з іншими потугами. Бо американський нарід, як це слушно відчуває секретар стейту, не тільки, що не дасть згоди на ніяку диктатуру над світом кількох потуг, але й ніколи не погодиться у спокійних часах на тісну співпрацю з тими, що позбавляють своїх горожан основних людських свобід.

Американський нарід не дасть теж підтримки і там, де побачить, що цілі народи загнано в неволю, під чужі окупації, особливо, коли ті народи положили великі жертви у тій війні, будучи по стороні Аліянтів.

Ось ті справи не можна придушувати ще й з того боку, що як сильною не булаб міжнародня орґанізація для вдержання світового миру, то вона того миру не вдержить, коли, наприклад, в одній тільки Европі будуть десятки міліонів людей позбавлених таких людських свобід, яких в американському розумінню не можна людині ніяк відмовити, яких їй не можна ніяк відібрати.

Ось те треба собі сказати тепер просто в очі принаймні в дискусії, бо як так станеться, то буде принаймні віра, що ніхто ось таких проблєм не закриває, що ніхто не дурить ні себе ні других, що такі проблєми не існують і як такі не є ніякою загрозою світовому замиренню. А як люди будуть ясно й отверто здавати собі з цього справу, то й будуть змушені шукати за доброю розвязкою цеї проблєми.

Микола Чубатий.

ЗАОКЕАНСЬКІ УКРАЇНЦІ ТА НИНІШНІ ЧАСИ

На стійці свого громадського обовязку.

Для американських українців, як горожан цеї країни третий рік участи у воєнних змаганнях країни за безпеку добігає вже до кінця. Канадійські українці за кілька днів вже будуть мати пять літ світової війни за собою. За одними та другими вже поважний білянс праці та жертви для своїх країн. Десятки тисяч дітей української крови у почетних одностроях вояків одної та другої армії і фльоти повнять свої обовязки громадян. Як рекорди виказують, повнять ці обовязки сумлінно та гідно. Поміж героями американської та канадійської армії вже поважний гурт громадян тих заморських країн української крови. Ледви чи треба пригадувати ці американські постатті Міня, Кунащака, Цурковського, підполк. Мельника та інших.

Теж у свіжій памяти, хоч вже три роки за нами, тисячі жертв канадійських українців в Гонконґу, на просторах африканських пустинь, на берегах Нормандії ще перед та вже в часі інвазії Европи. Американський та канадійський українець традицією своїх к о з а ц ь к и х предків добре сповнив свою службу батьківщині, не щадячи й жертви свого життя. Це рекорди заслуги.

Можуть одначе теж бути рекорди відємні, яких буває між кандидатами на вояків у кожній країні та в часі кожної війни. Це рекорди воєнних дезертирів, що висмикуються від сповнення свого горожанського обовязку. Це рекорди тих, що основують навіть окремі бюра помагати викрутитися від війська. Одним словом, це чорні рекорди всяких воєнних маркирантів та злочинців супроти своєї батьківщини у найбільше грізний час. На щастя та на славу заокеанських українців в тих рекордах не находимо українських імен. Принайменше ніколи не читали ми їх в пресі. Значиться, що немає тих темних типів поміж американськими та канадійськими українцями.

Це все дає нам образ доволі ясний. Українець за морем в часі цеї боротьби своєї країни за істнування сповнив свій обовязок сумлінно та чесно.

Куди споглядають европейські українці?

Европейські українці з того горді, що їх брати за морем в рядах демократії поміж першими. Вони теж витягають з тих подвигів заокеанських українців далекойдучі консеквенції. В актах одної із американських, неукраїнських орґанізацій, що невтральними шляхами дістає вістки з Европи, дійшла до нас вістка, що европейські українці усвідомлені про той стан річи та устами одного із передових своїх людей висказали своє переконання, що вся їх надія на заокеанських українців, які вже мають свої заслуги перед переможними державами західної демократії. Вони подумають і про старий край.

Надії европейських українців звертаються в ту сторону в переконанні, що американські та канадійські українці подбають, щоб голосний по всему світу Атлянтійський Чартер був пристосований до українського народу в Европі. Друга точка того Чартеру виразно як сонце говорить, що ніяка зміна границь не буде доконана без згоди заінтересованого населення.

Деж є на це згода західних українців, щоб їх зпід одного важкого польського панування переносили як безмовну тварину під друге страшне — російське.

Хто питав українців про їхню свобідну волю? Себто про волю, не пофальшовану терором совєтської дійсности. Відколи то західні українці стали тільки шкапою, якою має право торгувати раз Гітлер зі Сталіном, другий раз білий чи червоний поляк з чужим західним українцям московським урядом?

Поставмо раз справу ясно. Не йде тут про ніякий спір за границі. Іде спір про життя зглядно винищення міліонів українців, що собі не бажають опіки ні Міколайчика ні Молотова.

А серед тих торгів західний українець, як який злочинець поставлений поза правом, мусить втікати з рідної землі в світ за очи. Не втече в світ за очи, так стріне його судьба Старосольських, Березовських, та соток інших, що загибають в совєтських засланнях. Не покине рідної землі, так дістанеться під стєнку та стріне його доля священиків, професорів о. д-ра Іщака чи о. д-ра Конрада чи соток менше знаних, що згинули під стєнкою. Хто питав українців в Европі про це, що вони такого стану хотять?

Можуть різні недолюдки українського походження вибілювати ту кроваву червону дійсність, але так є. Хто питав карпатських українців, чи вони хотять знов повернути під чеське воловодство, коли карпатські українці вже ясно сказали своє слово, що вони хотять жити у вільній Україні. Найстрашніший гнет українського народу в Европі пропаґанда представляє нині як визволення, користовуючися тою обставиною, що Україна передтим переходово дісталася в таке саме диктаторське націстівське пекло.

Переміна одного пекла на друге, одної націстичної тюрми на другу совєтську це ще не є визволення. Поневолення українців в Европі є кричучим фактом міжнародної несправедливости і тому теж европейські українці всі надії кладуть на американських українців. **Вони тужливими очима споглядають теж на канадійських українців, як на громадян переможних країн. А ця перемога окуплена теж жертвами української крови, тому їх надії такі певні.**

Конечна співпраця канадійських та американських українців.

Канадійські та американські українці сповнили свій обовязок супроти своїх країн. За сповнення обовязку не належиться заплата, це природне відношення чесного громадянина до свого уряду. Але сповнення обовязку дає громадянинови право вповні користати зі своїх громадянських прав. Американські та канадійські українці теж як громадяни мають моральне право забирати голос у справі безправства, що діється над тими, що кровю і серцем з ними звязані. Устрій обидвох країн позволяє їм звертатися до своїх урядів з проханням та радами, і це американські та канадійські українці мусять використати, коли бачать, що над країною їх батьків діється нелюдське насильство незгідне з тими засадами, за які ведеться війна.

Немає ніякого права, яке заборонялоб громадянам приязних та рівно демократичних країн зійтися та подумати над ратуванням українського брата в Европі. Нині історичні часи і на провідниках тяжить історична відповідальність. Історична відповідальність вимагає мужеських та рішучих кроків, якщо ці, що їх громадянство поставило у свому проводі, хотять бути оправданими перед своїм сумлінням громадян вільних країн, перед своїм сумлінням як ті, що походять з української землі, та перед історією.

Тепер за поважні часи, щоб говорити ізза плота.

Говорім ясно та по імени. Канадійський КУК як представництво канадійських українців та американський УКК, як установа наділена довірям американських українців, мусять найти шляхи спільної співпраці. Вільно другим недержавним народам творити орґанізації світових розмірів і з їх голосом рахуються уряди західних демократій, вільно теж американцям та канадійцям українськтоо роду зійтися разом та поговорити про способи, як ратувати міліони українців в Европі. Не станеться це у теперішний момент, історія не видасть проводови заокеанських українців посвідки, що вони сповнили свій обовязок вільних горожан та вільних країн.

Американським та канадійським українцям не вільно безнадійно махнути рукою і казати: Ет, то все пропало. Для живих людей ніщо не пропало, доки вони живуть. Нині вже відзивається сумління в Америці, що не все робиться, не все плянується так як повинно. Говорять вже не тільки про оборону малих державних народів, але навіть поневолених недержавних народів. Деж між тими голосами вільних та канадійських американських громадян український голос? А він повинен бути на першому місці!

ОЛ. ЛУГОВИЙ. Права автора застережені.

В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ
У двох частинах
(Перший том трильогії „Огнем і Кровю"

36)

— Пожалуйста! — процідив той крізь зуби. Догадувався про зміст тих питань, чи може відчув ворожість до себе Павлоцького.

— В котрму то військовому правильнику дозволено бити звязану людину?

Ґенерал силувано засміявся:

— Ах, це?! Я так і думав. Шпигунів не тільки бють, а й вішають навіть. Чи ротмістр того не знає?

Старшини робили знаки, щоб Павлоцький мовчав, та вже запізно стало.

— Так, ваше превосходительство. По військовим законам шпигунів карають смертю. Тільки ви безпідставно вважаєте цього селянина шпигуном. Зпершу переконайтеся.

— Не вчіть мене, родмістре, знаю самий, що роблю. Але... Чи ви часом не поляк, ротмістр Павлоцький? Ваше назвище звучить по польськи...

— Не поляк, і назвище моє зовсім не польське, — Павлоцький відповів різко. — Існувало вже у давній Київській Руси, пане ґенерале, — пардон, — ваше превосходительство — поправився ротмістр.

— Так чогож ви приймаєте так до серця долю цього шпигуна? — ще більш насуплено спитав ґенерал.

— Тому, що людей вважаю за людей, і ніколи не допустивсяб вашого вчинку. Наша армія не потерпить від того, що доброзичливо трактуватиме місцеве населення, навпаки... Знущання над мирним населенням не приносить чести військам. Коли ця людина видається вам підозрілою, належить переконатися в обоснованости підозріння, а тоді судити...

— Забуваєте з ким говорите! — звернувся ґенерал.

— Не забуваю! — підвищив голос Павлоцький. — Це ви забули, ваше превосходительство, що тут вам не погранична контрабанда, а найстарший полк кінноти!

Ґенерал аж позеленів зо злоби, наче підкладка його шенелі. Зашипів, окидаючи зором старшин:

— Як бачу, пан ротмістр вдає з себе гуманіста На мою думку ця гуманність має цілком незвичайні підстави. Ротмістр Павлоцький вступається за підданого ворожої держави, яких їхня військова влада вішає сотками, і то за запідозреного у шпигунстві! Чи не думаєте, панове старшини, що це кидає тінь на вірнопідданість ротмістра государю імператору? Інакше годі порозуміти! Дворянин, стародавного роду, боєвий старшина, кавалер Ґеорґієвський, так обстоює хлопа якогось, проти зверхника бунтується? Бажав би я знати, чи багато ротмістр Павлоцький має серед вас спільників?

Ніхто зо старшин не озивався. Кожний зїжувався під грізним поглядом ґенерала, готовий був ховатися за другого, а людиж були відважні!... Так впоїлася в них дисциплінованість, острах перед ґенеральськими зиґзаґами. Вони сподівалися нагінки, однак не такого страшного закиду — ламання вірности цареви і державі. В душі кляли ґенерала. Павлоцького і селянина, через котрого буча повстала. Один Сабурів відважився озватися:

— Ваш закид занадто перебільшений, ваше превосходительство.

— І ви тудиж, — лицемірно-ласкаво засміявся ґенерал. — Виконуйте накази, полковнику, то все, що від команданта полку вимагається... А ви, ротмістру Павлоцький, занадто гарячі. Думаю, що двадцять діб арешту вашу гарячковість охолодить. Тільки з уваги на вашу хоробрість і відзначення не віддаю вас воєнно-полевому судови. На будуче ви попереджені... Пане полковнику, розпорядіться!

— Деж прикажете зголоситися на гавптвахту, ваше превосходительство? — їдко спитав Павлоцький.

— Панове старшини! — звернувся бригадир до гурту, мов не дочувши їдкого питання. — Я не хочу кривдити кого будь. Тільки як російський ґенерал і патріот виконую те, що наказує мені обовязок перед монархом і батьківщиною і моє сумління. За подібні виступи каратиму по всій строгости законів воєнного часу. Затямте собі... Ротмістр відбуде арешт при полку, а цього — вказав на селянина виходячи — відпровадити в розпорядження суду при штабі корпуса.

Корнет Ґанічев услужно відкрив ґенералови двері. По відході ґенерала язики старшин розвязалися. На всі лади осуджували брутальну поведінку ґенерала, висловлювали свою прихильність Павлоцькому.

— І требаж вам було встрявати, Володимире Миколаєвичу, — лебедів грубий Подґурський. — Прийшло йому до голови відпроваджувати хлопа, — нехай... Не наше розпорядження, не наша й вина. Нам тільки мовчати і слухати.

— Певно. Не нам мішатися в ґенеральські розпорядки. Годишся, чи осуджуєш в душі, але мовчи... Військова субординація, послух... — вторували старшини.

— Не лицемірте, панове, — озвався Павлоцький гнівно — Ви співчуваєте на словах, а в душі раді, що все на мені окошилося. Колиб ви щиро жаліли цього нещасливого селянина, він був би звільнений. Всіх нас той ідіот не арештував би. Мене не жалійте, я кару відбуду, наколи заслужив... Пане полковнику! — спитав далі у Собурова. — Накажете тут віддати зброю? І кому накажете здати командування сотнею?

Сабурів мовчав. Людина освічена і гуманна, нащадок старого боярського роду, частинно Рюрикович, гризся він неприємностями, що звалилися на голови, як його, так і Павлоцького, котрого він любив щиро й шанував чи не найбільше з усіх своїх підвладних. Неприємности, і від кого? Від вискочки купчика, що ціною людського нещастя виробляє собі військову каріеру... Павлоцький повторив питання.

— Дайте спокій, Володимире Миколаєвичу, — махнув нетерпляче рукою. — Про арешт і здачу сотні не може бути й мови. Поїду до Драгомирова, може вдасться розпорядки того самодура змінити, тай цього нещасливця визволити. Корнет Ганлічев відставить тутіж арештованого. Ваша присутність князю, буде необхідна. А ви, панове, — сказав сотенним, — можете розходитися.

Селянина вивели. Він уже не плакав, не прохався. Бачив увесь інцидент, чув суперечку, хоч і по російськи, та зрозумів що то через нього. Зрозумів і слова Сабурова. Був обчадієний, що у вищому штабі знайде справедливість.

(Дальше буде).

ПЕРЕДАЄ СПРАВЛЕДЛИВО.

ВАШИНҐТОН. — Офіс Воєнних Інформацій передає про конференцію в Домбартон Овкс на 26 мовах усе, що проголошено офіційно, а теж і різні коментарі, передавані пресою чи через радіо.

Григорій Ватаманюк.

Український Галівуд

Мені надзвичайно приємно представити українському читачеви українця, який займає визначне становище в американській фільмовій промисловости. Є ним п. **Едвард Дмитрик** з Галівуд, Каліфорнія.

Родинна історія цеї людини така: Прадід Едварда, Василь Дмитрик, був колись дідичем в Галичині й мав 4 села. Дідо, Дмитро Дмитрик, образувався на університеті в Атенах, Греції. Повернувши до Галичини вйдавав журнал „Звізда" в Коломиї. Тато Едварда, Михайло Дмитрик, жиє в Комптон, Каліфорнія. Мати Едварда походила з роду Березовських в Галичині, покінчила ліцей і набула вищу освіту.

Михайло Дмитрик, батько Едварда, приїхав до Канади в 1907 році. Маючи практику будівничого, поїхав відразу до Ґренд Форкс, Брітиш Колюмбії, та взявся за свій фах. Власне тут вродився Едвард 4. вересня 1908 року.

Едвард Дмитрик

По кількох роках повернули батьки назад до Галичини. В Галичині довідалось „Наукове Товариство ім. Шевченка" у Львові, що прибув гість з Канади і покликало Михайла Дмитрика, щоби він оповів дещо про життя-буття української іміґрації в новій батьківщині, Канаді. Те він зробив.

Та недовго загрів місця Михайло Дмитрик в Галичині, бо при перших загальних виборах почав поводитися так, як пристало доброму українцеви і через це мусів покидати Галичину. Цим разом вже не поїхав до Канади, а прибув до Злучених Держав Америки в 1915 році.

По Америці зробив він таке саме турнє, як передше в Канаді. Замісць осістися десь на одній місці, почав шукати приємного клімату, як в Брітиш Колюмбії. Заїхав до Спокен, Вашингтон і думав „пустити коріння в землю", та случилось йому страшне нещастя, бо померла його дружина, Францішка, в 1916 році; ось так оставила сиротами четверо малих дітей, всі хлопці. Тоді він покидає Спокен і переїздить до Лос Анґелис, Каліфорнія.

В Каліфорнії дає собі раду, як може, а поза працею для родини почав організувати перше українське товариство „Народний Дім". Це товариство проіснувало декілька літ, потім перетворено його в нове тіло під назвою „Т-во Просвіта ім. Т. Шевченка". Але й це товариство не устоялось довго, бо в 1927 році засновано (а властиво пересновано) нове товариство на імя „Українське Товариство Нова Ґрупа в Лос Анджелес". Ще були інші товариства в Лос Анджелес, до котрих одначе п. Дмитрик вже не належав.

В міжчасі одружився пан Дмитрик вдруге, бо четверо дітей потребували дому й мами. Але це друге подружжє якось не йшло так гладко, як перше. Подруги розійшлись, а діти знова осталися сиротами. Але у нас є пословиця: „за сиротою, Бог з калитою": Таке сталось йтут. Діти не то що не пропали, але кожний син вибився на високий щабель американського життя.

Історія життя Едварда Дмитрика.

В розкішнім та гарно умебльованім офісі в R. K. O. Studio сиджу собі у вигіднім фотелі та прислухуюсь оповіданню Едварда Дмитрика:

— Моя історія є така сороката, що не знаю, звідки маю починати своє оповідання — почав Дмитрик в глибокій надумі.

— Тому, що родичі не малися матеріяльно так, як бажалосяб, — від 14. року життя я був примушений промишляти самий на свою руку. Коли ходив до школи в день, то вечерами працював, а коли ходив до школи вечерами, то працював в день, — але праця тривала рівно 16 годин кожного дня. У вищій школі, як також й перших два роки „Калтек" (California Institute of Technology) я проявляв замилування до математики. Як це сталось, що раптово полюбив я фільмову штуку — то таки цього не можу пояснити!

— Коли ходив до школи, мав я рідке щастя запізнатися з одним канадійцем, на імя Ґері Джеймс, який був директором акторки Мей Морей, і в той час був дуже впливовим чоловіком в Галівуді. Отож йому я звірився, що маю велику охоту дістатися до студії. Ґері Джеймс усміхнувся добродушно, коли вислухав мій „реквест": він бачив перед собою молодого хлопця, в повнім розгарі життя, який має амбіцію стати чимось в студії, — але не знає, скільки трудів й нервів треба витратити, щоби добитись чогось, а може й нічого; та і по багатьох літах праці в будькотрій студії. Та цього він мені не сказав, а лише сів й написав мені рекомендацію до Paramount Studio.

— Але щож міг я робити в такій великій студії, коли нічого не знав! Спеціяльного місця для мене не було, тому студія зробила місце, а то зробила з мене „месенджер бой". Я не знаю чи коли буду президентом котроїсь студії в Галівуд, але знаю, що почав я з самих низів та з самих початків!

— Десь вичитав я, що українці належать до „рестлес піпл". Таке мусіло бути й зо мною, бо на „високій" позиції „месенджер боя" я не дуже довго був. Я почав цікавитися приладженням „сетів" (сцен), а відтак пильно приглядався секвенції подій штуки, як одна подія слідувала за другою (в той час ми робили німі фільми). Це довело мене до того, що став я висвітлювати зібрану фільму частями, щоби провірити, як поступає штука і що ще потрібно до її повного виконання. Повище завдання виповняв я так добре, ніколи не мішаючи сцен, ані не приставляючи їх в безпорядку, — що студія дала мені нагоду стати „катером" (фільмовим редактором).

— Власне тут почалася моя фільмова карієра, а багато карієр тут й кінчиться! Я почав основно студіювати фільмове діло з практики інших, а рівночасно вправлявся практично при виконані фільми в студії. А щоби знати, чому одні сцени є добрі, а інші злі, то треба знати всі ділання камери, а є це студія (наука) сама в собі, яка потребує довгих літ практики, щоби опанувати її в повноті. Та не було іншої ради, а лише треба було навчитися цього діла!

Дмитрик оповідав оті всі речі з таким захопленням, гейби переживав щераз минулі події. Очі його світилися, як вогники, а на обличчю рисувалось велике задоволення. Оповідаючи про це, він щераз переживав минуле.

— А якжеж дісталися ви на директора фільмового? питаю Дмитрика.

— О, це був сліпий припадок, — відповів Дмитрик усміхаючись. Одного разу студія почала робити важну штуку (фільму), та як це звичайно буває, взяла найліпшого чоловіка у цім ділі. Показалось одначе, що цей директор помотав штуку так, що ніяк не міг довести її до кінця. Тоді студія спитала мене, чи не міг би я докінчити цеї фільми. Я докінчив фільму, і ця фільма принесла великі зиски фінансові, значить подобалась загальній публиці. Фільма називалася „Міліон Долар Леґс" і була викінчена в 1939 році.

— А хто з професіоналів дав Вам помічну руку в самих початках? — спитав я.

— Поки дістався я на помічника-директора то працював я з директором на імя Ліо Мек Кері. Він то власне підготовив мене до цеї важної професії. Не меншу дістав я поміч від Джорджа Сукор, який ставився прихильно до мене.

— Моглиб сказати Ви мені, що мусить директор фільмів знати?

— Мені здається, що ви тепер зачінили найтрудніше питання, — відповів Дмитрик. Колиб ви поставили це питання сто директорам, то не діусталиб дві відповіди однакові. Щоби бодай в головних зарисах відповісти на ваше питання, то я сказав би, що кожний добрий директор фільмів мусить знати наступне:

1. Мусить докладно знати оповідання, з якого буде робити фільму.

2. Мусить уміти підібрати акторів, які відповідають характерам, представленим в оповіданню, або створити характери, що надавалисяб для цього оповідання.

3. Мусить докладно знати камеру і викликати бажані ефекти, щоби глядач любив і розумів цілу штуку від початку до кінця. Коли глядач чогось не розуміє, то це значить, що штука зле поставлена.

4. Директор мусить розумітися на характеризації.

6. Директор мусить уважати на мовні ефекти, гестикуляцію, міміку, рухи, поставу, та добре реєстровання радости, ненависти, огірчення чи жалю. Це є дуже важне в штуці, бо глядач мусить все це переживати враз з актором, і коли цього брак в штуці, тоді штука є банальною.

6. Директор мусить бути психольоґом, бо він має до діла з акторами, а кожний актор є до певної міри „еґоманяк" й „екзгибіціоніст" — не значить, що актори є вразливі й чутливі й сентиментальні й до певної міри задерчиві. З цього то виходить, що фільмовий директор мусить знати, як підійти до таких акторів загально і зокрема. Треба підібрати спосіб говорення до акторів: одного треба хвалити, другого треба ганити, третього підбадьорювати, а четвертого поправляти без говорення. Хто не знає цеї штуки, він ніколи не зробить доброї фільми!

7. Добрим фільмовим директором людина родиться, а вже лише вишколюється дійсною практикою при фільмах. Немає на світі такої школи, яка вивчилаб когось на фільмового директора. З цього виходить, що фільмовий директор мусить посідати природний талант, хист обсерваційний і гладкість в поведенню з людьми.

Слухаючи того відчиту Дмитрика, я був захоплений, що стрінув нашого українця, що має таке глибоке розуміння людської натури.

— А на Україну поїхалиб колись? — питаю Дмитрика.

— Так, маю в пляні поїхати на Україну зараз по війні. Хотів би зробити декілька українських штук. Щоправда, я не можу говорити по українськи аж надто добре, але здаєсь попрошу вас на свого учителя. Прицім ми обидва сердечно розсміялись.

— Ще одно питання, пане Дмитрик, й на сегодня закінчиться наше інтервю: Чи можу опублікувати ваш гонорар?

— Так, це не є жадною тайною. Фільмові директори отримують свої платні або від штуки, або за річним контрактом. Я є за контрактом на 60 тисяч долярів річної платні з бонусами.

Я встав, подякував за інтервю і ми розпрощались. В душі було мені дуже приємно, що знайшов українця на високій позиції, який дальше остався українцем тілом й душею, людиною чесною і благородною, якою можемо тішитись і гордитись.

ОДИН ЛІТАК ЗАТОПИВ ЯПОНСЬКИЙ КРУЖЛЯК.

Один американський военний літак „Либерейтор", обсаджений 11 вояками під командою першого лютенанта Джейа Лівена, звів на Південному Китайському морю понад годину триваючий бій з японським кружляком на 5,100 тон та затопив його, не стративши зо своєї залоги ні одного вояка. Чотири рази верталися американці до атаки на кружляк, не дивлячися на завзяту гарматню пальбу з нього; за їх четвертим поворотом з кружляка на поверхні моря вже не було й сліду.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА

З вістей про наших вояків

I. Згинув у Франції як авіятор

Петро Кізел, секретар 292 відділу У. Н. Союзу в Дітройт, Міш., подає, що десь у Франції згинув 19. липня 1944 р. бл. п. **Володимир Маланяк**, як американський летун, в боях з ворогом. Замісць вінка на невідому могилу пересилає 292 Відділ У. Н. Сюзу $10 на акцію Українського Конгресового Комітету, щоб тим скромним даром пошанувати память про свого доброго члена.

Покійний родився 13. січня 1918 року в Дітройті. Скінчивши початкові й вищі школи, вступив до Вейн Юніверзіті, щоб там дістати дипльом на аптикаря. Покійний був діяльним членом наших молодечих товариств. До Американського Летунського Корпусу вступив в 1942 році й зістав лютенентом.

Його смерть залишила в смутку цілу його родину, родичів, дружину, братів і сестер, що є всі в рядах У. Н. Союзу. Хай Покійному, доброму синови нашого народу, буде легкою та чужа земля, де він спочив по боротьбі за Америку і кращу долю українського народу.

II. З французького побоєвища до шпиталю.

М. Земледух, секретар 296 відділу У. Н. Союзу в Ню Кенсінгтон, Па., доносить, що **Петро Дуткевич**, член згаданого відділу, відзначений за геройство на полях боїв у Франції, зістав 7. липня тяжко ранений і як такий перевезений з Франції до Англії, а звідтам до Злучених Держав і находиться в Атлентик Сити Дженерел Госпител.

УСМІХ ПЕРЕМОГИ. Ґенерал Джордж С. Петов, командуючий ґенерал Третьої Американської Армії, котрого повзові відділи винищують до решти останки Семої Німецької Армії під Парижом.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

БРАТ — БРАТОВИ.

Висилаючи до Українського Конгресового Комітету місячну вкладку в сумі 50 долярів з Гемтремк, Міш., від Українського Комітету Помочі У. К. Комітетови, хотів би я сказати від себе декілька слів про наш обовязок допомоги нашим братам в Україні й поза нею.

Казав премудрий Соломон: Брат, що спомагає брата, є кріпкий як мур, а сильний як держава. Ось ту заповідь добре зрозуміли жиди, а до них Соломон говорив у першу чергу. Ось тому вони і такі сильні в цілому світі. Тому такі кріпкі як мур, а сильні як держава. Це вислід того, що щедро себе взаїмно спомагають, що себе взаїмно піддержують. Тому вони так добре про все поінформовані. Тому так добре і скоро інформують світ про всі жидівські справи. І тому так добре себе обороняють. Довга неволя і неволя навчила їх, як бачимо, розуму. Навчила їх вміти свою гуманітарну чи яку іншу жидівську акцію обєднувати. Навчила їх, що бувають випадки, де треба, щоб виступало якесь їхнє представництво і обороняло їхні справи, а бувають і такі, що треба ставати до оборони всім жидам, на кожному місці, при всякій нагоді, не ждучи на те, що хтось другий ту справу оборонить і вияснить.

Час би і нам, американським українцям, зрозуміти, що в подібний спосіб треба і нам поступати, якщо хочемо дати якусь поміч голодному і поневоленому українському народови. Маємо тепер Український Конгресовий Комітет для оборони права українського народу на вільне життя. Маємо і Українсько - Американський Допомоговий Комітет, щоб організувати поміч голодним, хворим і війною знищеним нашим братам і сестрам в Европі. Значить, що маємо такі дві центральні організації, що моглиб зробити велику і корисну роботу. Але, щоби могти це зробити, треба цілій суспільности дати тим Комітетам повне поперття: моральне й матеріяльне. Без того не можемо думати про якісь успіхи в допомозі — брат братови. Тому, кому ця справа на серці, хай не зволікає, а приступає, як особа чи організація, до поперття нами установлених вище згаданих центральних організацій. Іншими словами хай зараз шле там свою жертву, чи своє вписове, чи одно й друге.

Йосиф Крупка,
Гемтремк, Міш.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БОСТОН, МАСС.

Згадка про добре заслужених громадян.

Хочу згадати про вшанування громадян Миколи і Марії Давикибів з Матапан, Масс. Хто читає „Свободу", той знає гром. Миколу Датискибу з частих дописів і як головного радного У. Н. Союзу. А я хочу тим разом згадати, як їхні приятелі, громадяни Іван і Марія Буцяки, справили їм гостину в Нюберіпорт, де вони живуть. Там застали ми родину Захарчуків, що то живуть в такій місцевости, де нема українського окружения, а проте дітей виховали так, що вони добре знають про український нарід і ним дорожать.

Всі ми пішли до городу, де були заставлені святочно столи під яблунями і вишнями. Як ми позасідали до стола, тоді підписаний пояснив, що цей святочний обід влаштували гром. Буцяки в честь громадян Миколи і Марії Давискибів з нагоди 25-літнього подружого життя. При тому згадав і довголітню, щиру і безкорисну народну працю гром. Давискиби. Ювиляти були так зворушені, що довго не могли промовити слова. Поставлено на стіл коровай та різні нові присмаки. Пішла люба товариська розмова і про народні справи та потреби. Рішено повести ширшу акцію в допомогу Українському Конґресовому Комітетови, а всі присутні зобовязались стати зараз членами Українсько-Американського Допомогового Комітету.

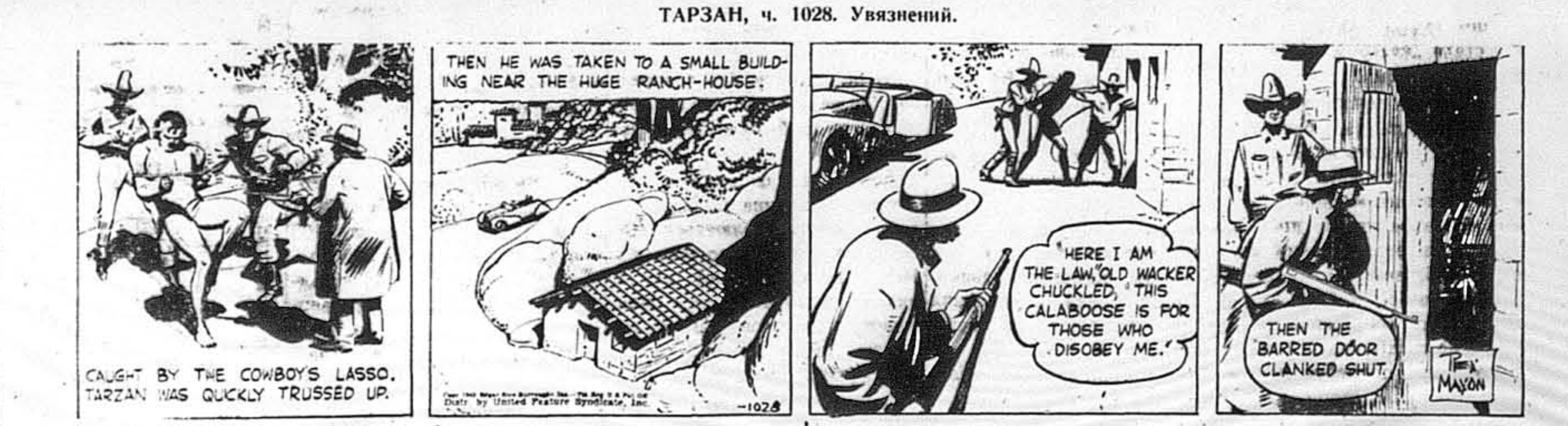
При тому хочу сказати про наше молоде покоління, що було присутне, а яким вартує гордитись. Дві донечки громадян Буцяків кінчать скоро найвищі школи: Надія кінчить Нейсон Каледж, а Ганя вчиться в Ню Гемшир Юніверзіті. Були з ними і дві американки, їхні товаришки зі школи.

Зокрема згадаю за доньку Ювилятів, панну Стефанію Давискиба. Вона заслуговує на особливу пошану за свої знамениті поступи в науці, де вибилась на перше місце. А в доказ цього засилаю часопис Маттапан Трибюн, де є її фотографія і зазначення, що вона зістала вибрана зпоміж 200 дівчат „королевою Сейлем Каледжу".

Усім тим молодим нашим дівчатам желаємо якнайкращих дальших успіхів в науці, бо таким способом принесуть честь собі у українському імені, за яке вони завжди памятають і я певен, що його ніколи не забудуть.

П. Мороз.

ТАРЗАН, ч. 1028. Увязнений.

Пійманого ляссом Тарзана звязали скоро

Потім його взяли до малого будинку недалеко коло великої фарми.

„Тут урядом є я", заявив Вейкер; „а це тюрма для тих, що мене не слухають".

Потім двері за ним закрилися.